

Otázka legality hrozby a použití jaderných zbraní v kontextu války na Ukrajině

Abstrakt

Cílem této práce je zkoumat legalitu hrozby a použití jaderných zbraní z pramenů současné pozitivněprávní úpravy obsažené v mezinárodním právu veřejném za použití analytické a komparativní metody. Práce vychází z obecných východisek týkajících se práva mezinárodní bezpečnosti a otázky dovoleného užití síly (*ius ad bellum*) a zásad práva ozbrojených konfliktů (*ius in bello*). Hlavním dokumentem pojednávajícím o legalitě jaderných zbraní je posudek Mezinárodního soudního dvora z roku 1996 ve věci legality užití jaderných zbraní. Legalita hrozby a použití jaderných zbraní je neoddělitelně spjata s obecným zákazem použití a hrozby silou proti územní celistvosti a politické nezávislosti států stanoveným v Chartě OSN. Lze vycházet ze skutečnosti, že použití a i samotná hrozba jadernými zbraněmi by podle znění Charty OSN mohla být v rozporu s mezinárodním právem veřejným. Z pohledu *ius ad bellum* neexistuje obyčejové pravidlo, které by zakazovalo použití jaderných zbraní, přičemž jeho vzniku přímo zabraňuje strategie jaderného odstrašení. Otázka legality z pohledu *ius in bello* zůstává taktéž nevyjasněná, protože se MSD ve svém poradním posudku nevyjádřil k zákonnosti použití jaderných zbraní s ohledem na právo na sebeobranu každého státu a na mezinárodněprávní teorii *State of Necessity*. Jak bylo nastíněno výše, tato problematika je v diplomové práci zkoumána jak z teoretického hlediska mezinárodního práva veřejného tak praktického v podobě rozboru mezinárodního ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Ruská federace v průběhu ozbrojeného konfliktu na Ukrajině opakovaně uplatňovala strategii jaderného odstrašení s odvoláním se na vlastní bezpečnostní zájmy. Dle charakteru bojů lze usuzovat, že územní spor mezi Ukrajinou a Ruskou federací se neblíží svému konci, naopak dosahuje mrtvého bodu, ve kterém by mohlo dojít k výraznému zvýšení rizika použití jaderných zbraní, které by sice bylo porušením zásady zákazu hrozby a použitím síly, ale otázka legality by zůstala z důvodu teoretického nevymezení přinejmenším sporná. I přestože dochází k opakovanému porušování zásady zákazu použití a hrozby síly ze strany stálého člena Rady bezpečnosti OSN, Ruské federace, z pohledu mezinárodního společenství zůstává *usus longaevus* a *opinion necessitatis generalis* naplněn a zásada nepozbývá platnosti.

Klíčová slova: jaderné zbraně, mezinárodní ozbrojený konflikt, zákaz hrozby a použití jaderných zbraní, mezinárodní humanitární právo, legalita